

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระเราต้องทำบุญกุศลนะ

คูสิ โลกนี้เจริญ เราเห็นว่าโลกนี้เจริญนะ ถ้าเราเอาทางวิทยาศาสตร์มาเทียบ ทำไมพระต้องมาทำตัวอย่างนี้ ทำไมไม่อยู่สุขสบาย...พระต้องอยู่สุขสบายนะ จนเดี๋ยวนี้พระวัดทั่วไปเขามีเครื่องซักผ้านะ เขามีสิ่งอำนวยความสะดวกของเขา แล้วเขาบอกว่าเขาอยู่กันร่มเย็นเป็นสุข

แต่ครูบาอาจารย์เราไม่ว่าอย่างนั้นเลย ประเพณีของโลกเขาเป็นไปอย่างนั้นใช่ไหม ประเพณีของโลกเขาคือทำตามประเพณีที่ไม่ขัดแย้งกับโลกเขา นั่นก็เป็นประเพณีของโลกเขา แต่ครูบาอาจารย์เราบอกอริยประเพณี รุ่งดวงวัตร เห็นไหม บิณฑบาตเป็นวัตร ครูบาอาจารย์บิณฑบาตเป็นวัตร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตทุกวันจนวันตายนะ วันสุดท้ายไปบิณฑบาตของนายจุนทะ ไปบ้านนายจุนทะ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตตั้งแต่ตรัสรู้มาจนวันตาย แล้วเราเป็นลูกศิษย์ลูกหา เห็นไหม เอาความสะดวกสบายกัน

มีคนบวชใหม่ะในกรุงเทพฯ เขาไม่เคยตักบาตรเลย เวลาเขาไปบวช เขามาเล่าให้ฟังว่าเขาวิตกวิจารณ์เลยว่าพรุ่งนี้เข้าบิณฑบาตใครจะมาใส่บาตรให้เขากิน เพราะว่าเขาไม่เคยตื่นเช้า เขาไม่เคยเห็นการใส่บาตรเลย พอมาบวชเข้าไปแล้วเราออกไปบิณฑบาต ใครจะใส่บาตรให้เรากิน แต่พอเราออกไปบิณฑบาต คนใส่บาตรเต็มไปหมดเลย คนใส่บาตรมีอยู่ในกรุงเทพฯ เห็นอย่างนั้นเถอะ คนใส่บาตรเขาก็ต้องคนใส่บาตรอยู่เพราะคนมากใช่ไหม

ถ้าคนใส่บาตรเขามีอยู่ โอกาสของเขาไง เขาได้ทำบุญกุศลของเขา แล้วพระออกบิณฑบาตเห็นไหม บิณฑบาตเป็นวัตร สิ่งที่บิณฑบาตเป็นวัตร ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ส่วนนี้มัน

สัมพันธ์กัน สิ่งที่มีความสัมพันธ์กันมันเรื่องของหัวใจ เรื่องของโลกมันจะเจริญขนาดไหนมันเป็น เรื่องของโลกเขา แต่เรื่องของหัวใจ เรื่องของหัวใจมันเป็นของเก่าใช้ใหม่

อาหารจะมีรสชาติขนาดไหน อาหารจะดีขนาดไหน ต่อไปนี้เราจะกินอาหารเป็นแคปซูล นะ ถ้ากินอาหารแคปซูลเพื่อ...วิทยาศาสตร์มันเจริญใจ เจริญเพื่อว่าร่างกายต้องการพลังงานขนาด ไหนก็ทำอาหารมาให้ร่างกายพอพลังงานขนาดนั้น แล้วมันพอขนาดนั้น มันเป็นอย่างไรล่ะ? มัน เป็นสิ่งที่ว่ามีความจำเป็นอย่างพวกนักบินอวกาศเขาต้องการอย่างนั้น อาหารของเขาก็เป็นอย่าง นั้น

แต่เราเป็นมนุษย์ธรรมดา เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะมนุษย์ธรรมดา เราใช้ชีวิตปกติ ธรรมดาของเรา มันมีความอยาก มีคิดในรสชาติ สิ่งที่มีรสชาตินี้ ตรงนี้ตรงที่ว่าในเมื่อทุกอย่างมัน เกิดขึ้นที่หัวใจ หัวใจมันปรารถนา หัวใจมันต้องการสิ่งที่มันพอใจของมัน ถ้าเราฝัน เราขัดแย้งมัน เราขัดแย้งเรานี้ละ เราขัดแย้งเรา ขัดแย้งกับความรู้สึกของเรา นั่นคือขัดกิเลสละ ถ้าเราขัดกิเลส เรา จะสามารถแก้กิเลสได้

แต่ถ้าทางโลกเขา เราคิดจินตนาการขนาดไหน เราจะวางโครงการขนาดไหน เราจะสร้าง ธุรกิจของเราขนาดไหน เราต้องวางโครงการ เรามีเป้าหมาย เราต้องทำถึงเป้าหมายนั้น นั่น เป้าหมายของทางโลก มันอาศัยสิ่งตอบสนอง ต้องมีตลาด ต้องมีทุกอย่าง มันถึงจะสมประโยชน์ ของเขา

อันนี้ถ้าทางศาสนาเราว่าบุญกุศลใจ คนคิด เห็นใหม่ คนมีความคิดมาก คนมีปัญญามาก แต่ถ้ตลาดมันไม่สมควร คนคิดขนาดไหนก็ได้ ถ้าเขาหาตลาดของเขาไม่ได้ เขาขายของเขาไม่ได้ สิ้นค้าเขาขายไม่ได้ ความคิดนั้นก็ไม่ใช่ประโยชน์ แต่ถ้าเขาเกิดมาจังหวะที่ว่าตลาดเปิด เห็นใหม่ ตลาดเปิด สิ้นค่านั้นขายได้ นั่นคือบุญกุศลใจ

สิ่งที่ตอบสนองมันต้องอาศัยบุญกุศลใจใหม่ แต่ขณะที่การประพฤติปฏิบัติ การรักษาใจ ของตัวเอง พระออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ออกเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้งนะ ขณะที่เราออก ธุรงค์ในป่าในเขา มีบ้านเรือน ๓ หลัง ๔ หลังคา เราอาศัยเขาได้แล้ว เวลาบิณฑบาตไปอยู่ในป่าใน เขาบิณฑบาตใหม่ๆ เขาจะรู้ว่าพระมาทำไม มาเอาอะไร? มาบิณฑบาต บิณฑบาตเอาข้าวสุก เอา ข้าวสาร นี่ถ้าเขาเข้าใจของเขาแล้ว เขาจะใส่ของเขา นี่ด้วยความเชื่อบริสุทธิ์ของคนอยู่ในป่าในเขา เห็นใหม่

แต่ในเมื่อเราเป็นคนเมือง เรามีการศึกษา ศาสนาวางไว้เป็นรูปแบบแล้ว เราใส่บาตรของเรานี้มันสละออกไป ความใส่บาตร สิ่งที่ใส่บาตรออกไปนั้นมันเป็นวัตถุนะ แต่ในหัวใจมันมีความตระหนี่ถี่เหนียวไหม มันมีความคิดใหม่? คนทุกคนต้องคิดเลย คนเหมือนกันใส่ทำไม คนเหมือนกันทำไมต้องให้เขา นั่นว่าคิดว่าคนเหมือนกันนะ แต่ไม่ได้คิดหรือว่าสมมุติซ้อนสมมุติไป

นี่คือว่าผู้ที่ประกาศตนเป็นนักรบ ในเมื่อประกาศตัวว่าเป็นพระ เห็นไหม มันมีธรรมวินัยปกครอง ถ้าเราศึกษา เราเป็นชาวพุทธด้วยกัน มันจะมีธรรมวินัย ถ้าธรรมวินัย พระ หน้าที่ของพระคือทำอะไร? หน้าที่ของพระไม่มีอาชีพ หน้าที่ของพระจะมาโลกวัชระ โลกเขาคิเตียน จะไปแข่งขันกับโลกเขาไม่ได้

หลวงตาบอกเลยว่า ทางโลกเขานะ เขาหาได้ ๕ ได้ ๑๐ มา เขามีศรัทธาความเชื่อ เขาทำบุญกุศลกับผู้ที่โกนหัวหัวโล้นๆ นะ แล้วหัวโล้นๆ ก็ไปแข่งขันกับเขา เห็นไหม มีเครื่องยนต์กลไก มีต่างๆ นี่หัวโล้นๆ ไม่อายธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย ถ้าหัวโล้นๆ มันอายธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ทำสิ่งนั้นเลย เห็นไหม พรากของเขี้ยวก็ไม่ได้ ทำอะไรมันผิดธรรมผิดวินัยไปทั้งหมด ถ้ามันผิดธรรมผิดวินัย เห็นไหม หลวงตาบอกว่า ไม่เหยียบหัวพระพุทธรูปไป คือธรรมวินัยคือศาสดาแทนเรา ถ้าเราเหยียบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปคือทำความผิด ผิดวินัย ผิดธรรมอันนั้นมันถึงทำไป เห็นไหม พระไม่มีความละอายใจ แล้วมันจะเข้ามาแก้กิเลสได้อย่างไร

สิ่งที่อริยประเพณีคือมันเป็นเรื่องของความละอายใจ ความเกรงกลัวต่อบาป สิ่งที่ความละอายเกรงกลัวต่อบาปมันเป็นอธิศีล ถ้าอธิศีลเกิดเข้ามาจากภายในมันทำให้จิตนี้สงบเข้ามาได้ ทำให้จิตมีความตั้งมั่นได้ มันจับต้องได้ เห็นว่าหาที่ชัฏภูมิในการชำระกิเลส หาที่ไหนกันถ้าทำจิตใจสงบไม่ได้ ถ้าใครทำความสงบของใจได้ เห็นไหม ทำหัวใจให้สงบนี้มันก็แสนยากแล้ว เพราะมันคิดแต่ออกไป พอมันเกาะเกี่ยวออกไป หัวใจ ความคิดมันแปลกประหลาดมาก ถ้ามันคิดนะ คิดต่างๆ คูหนังสือ คิดโครงการต่างๆ มันคิดไปเกาะเกี่ยวกับรูป รส กลิ่น เสียง มันไปได้หมดเลย แต่ถ้ามันปล่อยสิ่งนั้นมาแล้วมันจะสร้างตัวมันเองขึ้นมาได้อย่างไร ในเมื่อมันเป็นนามธรรม ถึงต้องมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือกรรมฐาน ๔๐ ห้องนี้เข้าไป พุทโธเข้ามา ให้มันสงบเข้ามาๆ ถ้ามันสงบเข้ามาคนจะเห็นพื้นที่เห็นชัฏภูมิเห็นที่ทำงานของเรา

เวลานักกีฬาเขามีสนามฝึกซ้อมนะ เวลาทำธุรกิจเขาต้องมีตลาดนะ ทุกอย่างเขาต้องมีสถานที่ทำงานของเขา แล้วผู้ที่ชำระกิเลสจะทำงานที่ตรงไหน ในเมื่อหาสมาธิของตัวเองไม่เจอ ในเมื่อหาสถานที่ทำงานไม่เจอแล้วชำระกิเลสได้อย่างไร นี่แค่ทำความสงบเข้ามามันก็ต้องอาศัยสิ่งที่ว่าธรรมวินัยแล้ว แล้วจะบอกว่าโลกนี้เจริญๆ จะไปตามเขา มันออกไปข้างนอกหมด เห็นไหม

ความเจริญของโลกมันเป็นเรื่องประเพณีของโลก ความเจริญของธรรมมันเป็นอริยประเพณี คือทรงธรรมทรงวินัย ธรรมวินัยคือว่าบิณฑบาตเป็นวัตร นี่ธรรมวินัยนะ แต่ถ้าพูดถึงชุดควัตร เห็นไหม ศิลปิน ศิลปินถ้ามีศีลซ้อนขึ้นมา ศิลปินถ้าไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรมวินัยอันหนึ่ง แต่ชุดควัตรนี้ให้อยู่ที่ความพอใจ ถ้าใครพอใจ ใครทำสิ่งนั้นเครื่อง นั่นคือเครื่องขัดเกลากิเลส แต่ถ้าทางโลกว่าไปนี่คืออัตตคิลมถานุโยค คือทำให้ตนลำบากเปล่า

ไม่ลำบากนะ ถ้าจะชำระกิเลส ถ้าจะเห็นคุณค่าของชีวิต ถ้าเห็นคุณค่าของชีวิต เราต้องดำรงชีวิตอยู่บนโลก เห็นไหม อยู่กับโลกโดยไม่คิดโลก ไม่ต้องมีสิ่งใดๆ เลย เป็นแต่ว่าเป็นนักบวช เป็นผู้ประพฤติกพรหมจรรย์ นี่ปัจจัย ๔ เครื่องอาศัยโลกเขาสนับสนุนอยู่แล้ว ถ้าโลกสนับสนุนอยู่แล้ว เราจะมีเครื่องตอบแทนเขาไหม เครื่องตอบแทนเขาคือหัวใจที่มันสงบเสงี่ยมได้ไหม หัวใจที่มันชำระกิเลสได้ไหม

สิ่งนี้ เห็นไหม ขนาดกษัตริย์นะ ในสมัยพุทธกาลออกบวชมหาศาลเลย เพราะการอยู่ในโลก การอยู่ปกครองเขามันก็มีความทุกข์ของเขาเหมือนกัน แต่เวลาออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม “ที่นี่สุขหนอๆ” เพราะเป็นกษัตริย์ อำนาจใครๆ ก็ต้องการ พอดีต้องการอำนาจก็ชิงอำนาจกัน ความเป็นอยู่ของอำนาจต้องรักษาอำนาจไว้ ความดำรงชีวิต ดำรงอำนาจไว้เป็นเรื่องของความลำบากมาก แต่โลกเขาเียนยกกัน เพราะไม่ทางออก

แต่เราสละอำนาจอันนั้นออกมาแล้วพยายามทำศีลทำสมาธิขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือความคิดของเรา กัดอำนาจ กัดความคิดความทะยานอยากของใจอันนี้ไว้ ความคิดความทะยานอยากของมัน มันไม่มีที่สิ้นสุด กษัตริย์สมัยโบราณเป็นกษัตริย์แล้วต้องเป็นจักรพรรดิ ต้องพยายามรุกเข้าไปเพื่อจะยึดแผ่นดินของคนอื่น เพื่อจะสมานขึ้นมา ถ้าว่าสิ่งที่เป็นการปกครองนั้นเป็นความคิด เราทำเพื่อความถูกต้องมันก็เป็นธรรมอันหนึ่ง แต่ธรรมนี้...มันเป็นโลก เห็นไหม

“การชนะคนอื่นหมิ่นแค้น สร้างเวรสร้างกรรมทั้งหมด การชนะตนเองนี้ประเสริฐที่สุด”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่าให้มาชนะตนเอง ชนะตนเองชนะได้อย่างไรล่ะ อยู่ในโลกเขาจะทำอย่างไรล่ะ เวลาเราไม่มี เห็นไหม เราถึงออกบวชเพื่อเป็นนักรบ เพื่อประพาศิ พรหมจรรย์ พรหมจรรย์ หนึ่งเดียว นี้วิเวก กายวิเวก จิตวิเวกใหม่ อยู่ในวัดในวา ออกไปในป่าใน เขา ออกไปหาที่วิเวก ถ้าออกวิเวกแล้วใจมันวิเวกใหม่ ถ้าใจมันไม่วิเวกมันต้องพยายามบังคับมัน ถ้าบังคับมันเอาอะไรบังคับมันล่ะ

เวลาเราบังคับคนอื่นบังคับกันด้วยกฎหมายด้วยต่างๆ แต่การบังคับใจของเรา ศีลมันก็ บังคับ แต่เวลามันไม่ยอมขึ้นมามันก็คืนของมันอยู่ภายใน ร้อนๆ จากภายในนะ แต่ถ้าศีลเรา บริสุทธิ์มันไม่มีเชื้อ ถ้าศีลนี้ไม่บริสุทธิ์ด้วยนะ มีความผิดขึ้นมา มันจะเอาไฟใส่ไฟเข้าไปนะ เราผิด อย่างนั้นๆ ความลับไม่มีในโลก เพราะเราเป็นคนทำขึ้นมา เรารู้ของเราคนเดียว เรารู้ของเรานะ ความลับนี้ไม่มี ถ้าเราทำผิดมันก็ผิดของเรา แล้วเราจะเอาชนะตัวเราเอง ในเมื่อมันมีผลอยู่ มีบ่อ อยู่ให้กิเลสมันใส่ไฟ มันจะเป็นความสุขได้อย่างไร ศีลถึงต้องบริสุทธิ์ก่อน

เวลาเข้าป่าเข้าเขา เวลาสิ่งต่างๆ ในป่าในเขามันเป็นสิ่งที่น่ากลัวทั้งหมด ถ้าศีลไม่บริสุทธิ์ มันก็มีความระแวงมีความสงสัยขึ้นมา ถ้าศีลบริสุทธิ์นะ จะเข้าตรงไหนก็ได้ ป่าลึกขนาดไหนก็ได้ ผีเปรตธรรมดาที่ไหน อยู่ที่ไหนก็ได้ ได้ทั้งหมดเลย เพราะสิ่งนั้นเขาส่งเสริมคนดี ถ้าเราไปสิ่งที่ดี คนดีเข้าที่ไหนก็ได้ ถ้าใจมันดีขึ้นมา สติดีขึ้นมา สมาธิดีขึ้นมา ปัญญามันจะเกิด ถ้าเกิดตรงนี้ขึ้นมา นี้จะเห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติ จะเห็นคุณค่าของชีวิต

ชีวิตที่ว่าเรามีชีวิตกัน เขาเป็นจักรพรรดิเป็นอะไรกัน มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าผู้ที่ ประพฤติปฏิบัติจนสิ้นกิเลสไปจากหัวใจมันจะมีความสุขทั้งนั้นนะ ความสุขหาได้จากที่นี่ จาก ที่ว่าการเดินบิณฑบาตเป็นวัตรนี้ จากการดำรงชีวิตแบบผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินี้ นี้ไม่ล้าหลัง ไม่ ล้าสมัย โลกจะเจริญขนาดไหนมีแต่ความเร่าร้อนนะ แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้านี้คือน้ำอมฤตที่จะบังคับใจให้ร่มเย็นได้ แล้วชำระกิเลสได้ ทำไมทรงมาได้ ๒,๐๐๐ กว่าปี ธรรมวินัยนี้ทรงมาได้ ๒,๐๐๐ กว่าปี แล้วพระทำไมประพฤติปฏิบัติมาได้ ทำไมสิ่งนี้ทรงมาได้

แล้วมาที่เทียบมากับใจเรา ใจเราอยู่ในโลกทุกคนก็รู้ว่าทุกข์ขนาดไหน แต่ถ้าความสุขหาได้ ที่ไหนล่ะ ขนาดแค่นูญกุศล เห็นไหม ประเพณีวัฒนธรรมไปที่ไหนจะมีความสุขมีความรื่นเริงเลย แล้วถ้าจิตมันเข้าถึงอริยประเพณีล่ะ ถ้าเข้าถึงอริยจิตล่ะ เข้าถึงความเป็นของมันล่ะ ความสุขหาได้ ท่ามกลางหัวใจนี้ ความสุขไม่ต้องหาได้ที่อื่นเลย ความสุขหาได้ท่ามกลางหัวใจนี้ แต่วิธีการหา

มันหาไม่ได้ วิธีการกระทำมันหาไม่เจอใจ ถึงต้องพยายามค้นคว้าขึ้นมาให้เป็นมรรคของเราเกิดขึ้นมา

ถ้ามรรคเกิดขึ้นมาจากใจ นี่ย้อนกลับขึ้นมา นี่คือวันพระใจ วันพระเราต้องพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา วันพระเราต้องค้นคว้าหาใจของเราขึ้นมา สิ่งข้างนอกเป็นเรื่องข้างนอกนะ อาศัยกันเป็นชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น แต่หัวใจมันเป็นของคงทน มันมีอยู่กับเราตลอดไป เกิดตายตลอดไปนะ ตายจากชาตินี้ไป ความรู้สึกนี้ตายไม่ได้หรอก ความรู้สึกนี้เคลื่อนออกไปแล้วมันก็ต้องไปอีกนะ ถ้าเรารักษาอันนี้ได้ ควบคุมอันนี้ได้ เห็นไหม การเกิดและการตายมันก็เกิดในบุญกุศล แล้วถึงที่สุดมันอยู่ของมันโดยคงที่ ไม่เกิดไม่ตาย ความรู้สึกอันนี้อยู่เฉยๆ นี่คือนิพพาน เอวัง